

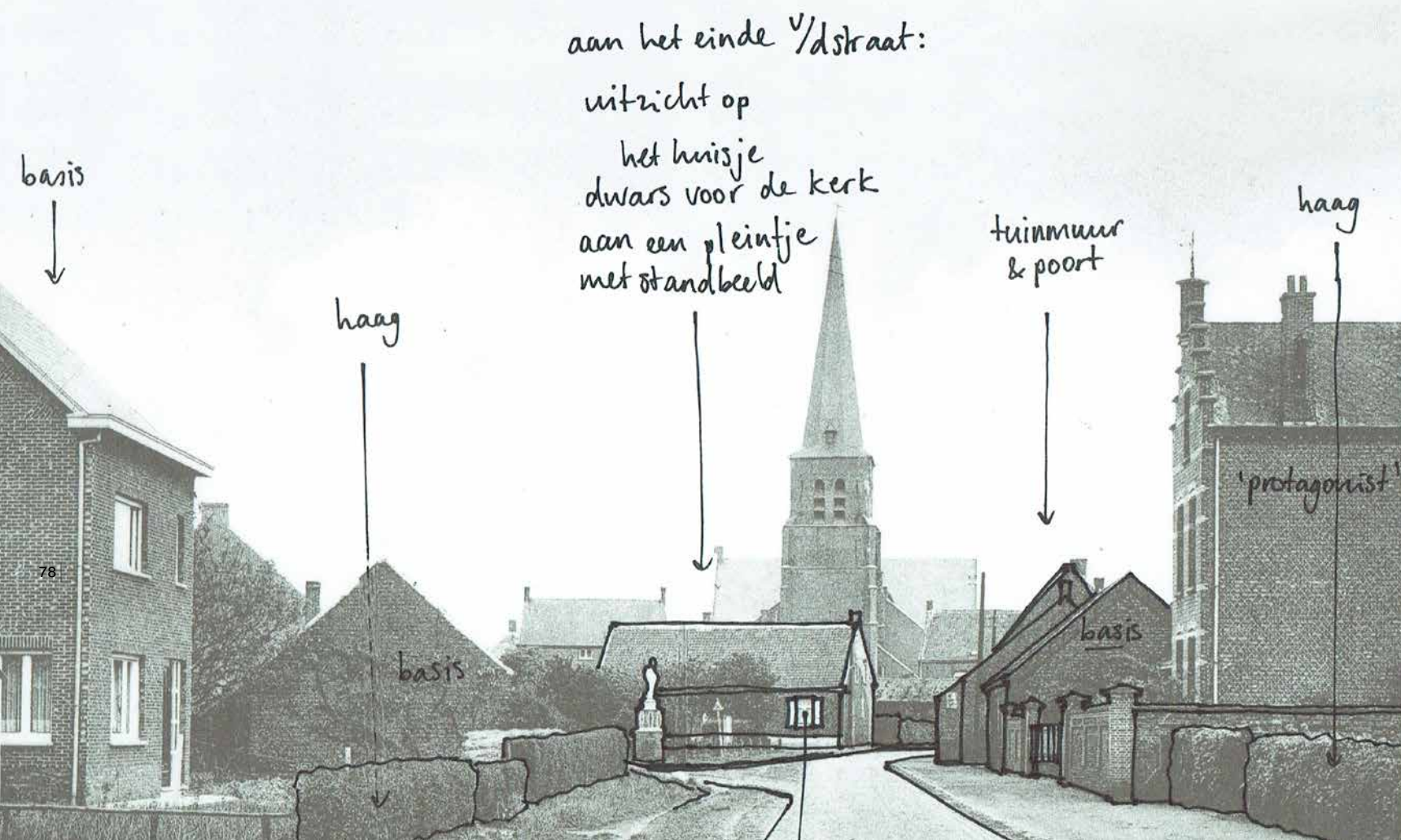
Versterk de

Het is van cruciaal belang dat ook kleinere gemeenten en steden zich kunnen inschakelen in een krachtdadig beleid dat streeft naar kernversterking, leefbare landbouw, natuurontwikkeling en duurzame mobiliteit. Daarom organiseerde de VRP in samenwerking met de Gemeentelijke Commissie Ruimtelijke Ordening (Gecoro) van Herentals op 6 mei 2015 een event over kernversterking. Met praktijkvoorbeelden uit Herentals, Nijlen, Dessel en Gooik kregen de ruim 150 deelnemers een breed scala aan tips en tricks om in hun gemeente mee aan de slag te gaan.

Een van de sprekers was stedenbouwkundige Peggy Totté, die op basis van een concrete case – een analyse van de dorpskern van Dessel – toelichtte wat Vlaanderen nodig heeft om tot een kwalitatieve kernversterking te komen. Volgende bijdrage schetst de grote lijnen van haar betoog. (KR)

Voorbeeld van een rijke schakering van historische dorpsopbouw.

© Blauwdruk Stedenbouw

dorpskern

begin bij het bestuur

PEGGY TOTTÉ [BLAUWDRIK STEDENBOUW]

Aandacht voor kleinere steden en dorpen

Hoewel de focus de voorbije jaren vooral lag op stadsvernieuwing in de centrumsteden, is ook het pleidooi voor de kernversterking van de kleinere steden en dorpen steeds luider gaan klinken. Sinds het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen twijfelt geen planoloog nog aan het nut of de wenselijkheid van kernversterking. Zelfs de projectontwikkelaars en bouwbedrijven hebben de boodschap begrepen. Ze hebben een groot deel van hun werkterrein verlegd van de lintbebouwing en verkavelingen aan de randen van steden

Waar is het landschap heen?

Wonen in een dorp stond vroeger gelijk aan wonen in het landschap. Vandaag zijn dorpskernen meer dan ooit vervreemd van het oorspronkelijke landschap. Bosfragmenten zijn schaars geworden en nog slechts versnipperd aanwezig op private percelen, de beek wordt binnen de dorpskern verwaarloosd en verborgen tussen achterkanten van percelen, zichten naar het grotere landschap slibben toe, paden vanuit de dorpskern naar het landschap zijn moeilijk traceerbaar. Zelfs de woningen richten zich met hun achtergevel naar het landschap.

Deze 'afkeer' van het landschap weerspiegelt zich ook op toeristisch-recreatief vlak. Gemeenten worden vaak gepromoot als een groen lappendeken van bossen, weiden en akkers, beken en vijvers – maar in de praktijk valt dat tegen. En wanneer het marktplein wordt aangeprezen als een lust voor het oog, werkt datzelfde plein gevuld met auto's en een verloren monument, weinig overtuigend. Kortom, de dorpskern is een deel van zijn (landschappelijke) identiteit verloren en mist potentiële inkomsten, bij gebrek aan toeristen en recreanten. Bij het nastreven van een leefbaar autonoom dorp zou dit bescheiden toerisme immers kunnen bijdragen aan het in stand houden van een gezond voorzieningenniveau.

In functie van een kwalitatieve versterking van een dorpskern, gaan we in een eerste laag onderzoeken welke landschappelijke elementen in de dorpskern in ere hersteld kunnen worden. Hierbij zal wellicht niet elke beek of ieder bosje gered worden. In een tweede laag trachten we het netwerk van verbindingen dwars door het dorp en met het landschap zo stevig mogelijk te verankeren in de bebouwde structuur. Dit leidt tot de introductie van nieuwe paden doorheen bouwblokken, tussen verkavelingen, langsheen beken ... die ervoor zorgen dat zowel bewoners als bezoekers snel de weg van het dorp naar het landschap (en omgekeerd) vinden. Tot slot gaat de aandacht naar een herinrichting van het openbaar domein, waarin landschappelijk waardevolle dreven plaats hebben gemaakt voor brede geasfalteerde wegen.

**GEMEENTEN WORDEN
VAAK GEPROMOOT
ALS EEN GROEN
LAPPENDEKEN VAN
BOSSEN, WEIDEN
EN AKKERS, BEKEN
EN VIJVERS – MAAR
IN DE PRAKTIJK
VALT DAT TEGEN.**

1 De dorpskern vandaag: concurrentie van appartementen. © Blauwdruk Stedenbouw

en dorpen naar de stadscentra en de dorpskernen. Dat heeft geleid tot de befaamde 'appartamentisering' van onze centra. En nu staan we daar met onze mond vol tanden. Jarenlang hebben we gemeentebesturen aangemoedigd om te gaan verdichten, maar nu blijkt ook deze ruimtelijke evolutie een negatieve impact op onze ruimte te hebben. Gemeentebesturen ervaren een sterke druk op de beschikbare ruimte van de dorps- en stadscentra, en tegelijk een afkalving van de kernkwaliteiten van hun stad of gemeente. Ondertussen zijn de gemeenten ontvoerd door de hogere overheden, en krijgen ze dus nog maar beperkt advies of bijsturing. Gemeentebesturen zijn immers de trotse bezitters van een goedgekeurd ruimtelijk structuurplan, een vergunningenregister, een register onbebouwde percelen ..., maar toch voelen ze zich machteloos en onwetend. Waar is nu die woonkwaliteit in hun dorp?